

FLORA.

N°. 37.

Regensburg. Ausgegeben den 9. December. **1865.**
Mit Halbbogen 13 des Repertoriums für 1864.

Inhalt. W. Nylander: De terminis lichenologicis perithecio et epithecio. — Ders.: Adhuc circa Amylobacteria adnotatio. — Hämpe: Musci novi in Peruvia merid. or. provincia Carabaya lecti ab Dr. Hasskarl. — Die neuesten lichenologischen Arbeiten des Hrn. Prof. Garovaglio zu Pavia (Schl.). — Gelehrte Anstalten und Vereine: Schlesische Gesellsch. für vaterl. Cultur. — Botanische Notizen. — Verzeichniss der im J. 1865 für die Sammlungen der kgl. bot. Gesellschaft eingegangenen Beiträge. — Anzeige.

De terminis lichenologicis perithecio et epithecio.
Scripsit W. Nylander.

Terminis in scientia adhibitis semper sensus primo datus simili jure retinendus est ac nominibus specierum vel generum. Neque leviter vel arbitrarie mutanda sunt nomina vel termini, sed niti debent studia quaevis bona, ut definitiones omnes et determinationes certiores clariores magisque fixas efficiant.

Peritheciū exprimit apud Acharium conceptaculum quodcunque apothecii, aut pyrenocarpei aut discocarpei; confluit cum hypothecio, quod vocabulum sensu strictiore designat partem inferam conceptaculi vel peritheciī.

Distinxit porro Acharius peritheciū exterius (vel conceptaculi partem externam vulgo discolorem et firmorem) atque peritheciū interius (vel partem conceptaculi internam, hymenio proximam, teneriorem, incolorem, quam dixi hypothecium subhymeniale). Hic forsitan male praeferre fas sit terminos exoperitheciū et endoperitheciū, quae vocabula mox intelliguntur nec ulla quidem explicazione ampliore opus habent. Exoperitheciū vel peritheciū „exterius“ Acharius dixit dimidiatum, superum vel laterale, prout endoperitheciū varie ex parte amplectitur. Nondum tamen perspicere

potuit Acharius nec omnibus applicare apothecis, ut debuit, terminum perithecum, tempore quo anatomia Lichenum adhuc in incunabilis versabatur; sed mirum sane est hodie confusione summas hoc respectu persistentes animadvertere, indeque patet, quomodo notiones anatomicae falsae ex analyseos methodo manca atque ex inexperientia facile emanant. Tales aberrationes studiis senioribus et solidioribus evitabuntur.

Quod ad terminum epithecium adtinet, inde e primis meis scriptis lichenologicis notavi, id in apothecio quovis plus minusve explicato (vel epithecium discocarpeum) omnino anatomice et physiologice congruere cum epithecio punctiformi apothecii cuiusvis pyrenodei (hoc est cum epithecio pyrenocarpeo). Nulla alia est differentia essentialis vel vera quam ea, ut in pyrenocarpeis epithecium reductum inveniatur et marginibus perithecii persistenter arcte conniventibus constrictum, inde semper ibi junctiforme (vel punctiformis minutiei), obturaculum quasi formans, gelatina hymenea elementisque anatomiciis vulgo bacillaribus teneris (filamentis ostiolaribus) varie evolutis compositum et infra eum Thalamio contiguum. Sic apothecium pyrenocarpeum aequem gymnochymeneum est ac apothecium discocarpeum, modo omnino contractum et ob rem saepe quasi incrassatum; maxima differentia pendet a forma diversa conceptaculi. Epithecium impressum apud pyrenocarpeos idem sistit ac apothecium marginatum apud discocarpeos. Termini „gymnocarpi“ et „angiocarpi“ nullum sensum clarum continent. Inter Lichenes discocarpeos *Graphidei* ex. gr. frequentissime ostendunt epithecium aut angustatum (compressum) aut explanatum in eodem genere aut quidem aliquando in una eademque specie. Sensu generali epithecium definiendum esse crederem superficiem vel partem denudatum superam hymenii jam discoidei jam nucleiformis; nullum organum proprie sic dictum, sed potius situm indicat vel finem superne hymenium limitantem; cum termine epithallo omnem analogiam habet').

Male sane clarissimum Garovaglio termino epithecio

1) Audaciae solitae Friesiana specimen praebetur in famoso libello Genmiae p. 45, ubi superbe contenditur, me naturam epithecii apud typos binos fructificationis Lichenum haud dignoscere valere! Eos, qui erroribus sunt dediti nulla castigatio acrior adtingere potest quam si errores suos conservant et in falsis computationibus obstinate permanept, licet progressus scientiae errantibus oculos aperire debuit. Animadversionibus criticis et corrigentibus semper longe minus spectaci auctores errorum, quam alios a periculis fidei fallacis avertere volui.

sensum dare nuper vidi - eundem ac Acharius aliique olim exprimere voluerunt termino perithecio. Jam Flotow vocabulum epithecium adhibuit sensu, quem accepi. Obiter simul notare liceat, spermatia, quae videre crediderunt clarissimi Garovaglio et Gibelli in supera parte cavitatis apotheciorum apud *Verrucarias*, nulla talia sistere vera. Filamenta ostiolaria saepissime apice fragmenta tenella compressione secernere conspiciuntur, hocce autem longe distat ab elementis spermogonicis (cf. Nyl. in Flora 1864, p. 354 et ibidem p. 358 exemplum allatum paraphysum et filamentorum ostiolarium optime consociatorum in eodem perithecio, quod incredibile habere videtur Dominus Gibelli). Jam Massalongo „erismata“ et „tromodoblastia“ singularia memoravit iisque Dominum Koerber penitus perturbavit (cf. Nyl. in Flora 1860, p. 43., et 1861, p. 133, 184). Magis fere singularia fecundationis elementa detexit cl. H. Karsten (cf. Nyl. in Ann. Sc. natur. 4, XVI, p. 83—87) atque deinde etiam maxime singularia protulit D. Lindemann (Bullet. Soc. natur. Mosc. 1864).

Adhuc circa Amylobacteria adnotatio. Scripsit W. Nylander.

Postquam observationes anteriores circa *Amylobacteria* Tréc. Flora miseram in *Ficus carica* notavi, praesertim sub cortice soluto ramulorum (maceratione 4—5 dierum subjectorum) libera *Amylobacteria fusiformia* copia maxima obvenientia et motu proprio nonnihil undulante conspicuo alacriter circumnatantia, omnino sicut *Bacteria* ibidem consociata. Illa corpuseula fusiformia (longitudinis circiter 0,007—9 millim., crassitiei circiter 0,002 millim.) vix nisi simplicia occurrent, nec, sicut ex. gr. in corpuseulis Spartii vidi, 2 vel 3 apicibus seriatim conjunguntur. Dixit ea *Clostridia* cl. Tréc. Non omnia simul, sed certa solum corpuscula certoque momento circumagi incipiunt¹⁾. Idem apud *Bacteria* occurrit. In cellulis medullaribus frequentissime atque in fibris simul eorumdem ramulorum obvia sunt *Amylobacteria capitata*, cauda tepui praedita (*Urocephala* Tréc.); nullum autem motum proprium eo saltem statu ostendunt.

1) Quoque fibras totas Vibrionibus minutis agilissimis omnino répletas vidi in iisdem ramulis *Ficus Caricae*. Simili modo originem dueunt verisimiliter ut *Bacteria* vel *Amylobacteria* in materiis putrescentibus cellularum.

sensum dare nuper vidi - eundem ac Acharius aliique olim exprimere voluerunt termino perithecio. Jam Flotow vocabulum epithecium adhibuit sensu, quem accepi. Obiter simul notare liceat, spermatia, quae videre crediderunt clarissimi Garovaglio et Gibelli in supera parte cavitatis apotheciorum apud *Verrucarias*, nulla talia sistere vera. Filamenta ostiolaria saepissime apice fragmenta tenella compressione secernere conspiciuntur, hocce autem longe distat ab elementis spermogonicis (cf. Nyl. in Flora 1864, p. 354 et ibidem p. 358 exemplum allatum paraphysum et filamentorum ostiolarium optime consociatorum in eodem perithecio, quod incredibile habere videtur Dominus Gibelli). Jam Massalongo „erismata“ et „tromodoblastia“ singularia memoravit iisque Dominum Koerber penitus perturbavit (cf. Nyl. in Flora 1860, p. 43., et 1861, p. 133, 184). Magis fere singularia fecundationis elementa detexit cl. H. Karsten (cf. Nyl. in Ann. Sc. natur. 4, XVI, p. 83—87) atque deinde etiam maxime singularia protulit D. Lindemann (Bullet. Soc. natur. Mosc. 1864).

Adhuc circa Amylobacteria adnotatio. Scripsit W. Nylander.

Postquam observationes anteriores circa *Amylobacteria* Tréc. Flora miseram in *Ficus carica* notavi, praesertim sub cortice soluto ramulorum (maceratione 4—5 dierum subjectorum) libera *Amylobacteria fusiformia* copia maxima obvenientia et motu proprio nonnihil undulante conspicuo alacriter circumnatantia, omnino sicut *Bacteria* ibidem consociata. Illa corpuseula fusiformia (longitudinis circiter 0,007—9 millim., crassitiei circiter 0,002 millim.) vix nisi simplicia occurrent, nec, sicut ex. gr. in corpuseulis Spartii vidi, 2 vel 3 apicibus seriatim conjunguntur. Dixit ea *Clostridia* cl. Tréc. Non omnia simul, sed certa solum corpuscula certoque momento circumagi incipiunt¹⁾. Idem apud *Bacteria* occurrit. In cellulis medullaribus frequentissime atque in fibris simul eorumdem ramulorum obvia sunt *Amylobacteria capitata*, cauda tepui praedita (*Urocephala* Tréc.); nullum autem motum proprium eo saltem statu ostendunt.

1) Quoque fibras totas Vibrionibus minutis agilissimis omnino répletas vidi in iisdem ramulis *Ficus Caricae*. Simili modo originem dueunt verisimiliter ut *Bacteria* vel *Amylobacteria* in materiis putrescentibus cellularum.

Apud *Pyrethrum Sinense* corpuscula fusiformia similia ac in *Ficus* et similiter motu distincto gaudentia, forte etiam copiosiora vidi sub cortice, post macerationem aliquot dierum. Quoque ibi (atque in aqua ambiente) observavi Bacteria varia et talia formae solitae; composita aut simpliciora, zonas angustas offerentia iodo plus minusve violacee tintetas; apex solus uterque summus fragmentorum (frustularum) tunc tingitur¹⁾.

Ex his observationibus concludere liceat, *Amylobacteria* ejusdem naturae esse ac Bacteria iisdemque affinia.

Corrigenda.

Pag. 525 lin. 5 lege commendare.

“ “ ” 7 „ quale.

Pag. 584 Zeile 21 von oben lies *Sagedia* statt *Sagodia*.

“ “ ” 2 „ unten „ letzterem statt letztere

“ “ ” 4 „ „ „ männliche statt nämliche.

“ “ ” 6 von oben „ die Sporen statt der Sporen.

„ 570 „ 1 „ „ schachbrettförmig statt schachförmig.

„ 571 „ 10 von unten „ liefertem statt lieferte.

Musci novi, quos in Peruviae meridionalis orientalis provincia Carabaya legit Dr. J. K. Hasskarl, autore E. Hampe.

Trichostomum (Leptodontium) papillosum Hmpe.

Laxe caespitosum luteo-viride 2—3-unciale. Caulis primarius decumbens, parce tomentosus fuscescens, vage ramosus, ramis adscendentibus elongatis gracilibus simplicibus vel parce ramosis, sterilibus apice conglobato - capitatis lutescente - viridis, omnibus laxe foliatis. Folia subtrifaria laxe imbricata e basi decurrente amplexicaulia, late ovato-lanceolata, carinata, squarroso-reflexa, margine basi revoluto integerrimo, apice eroso-denticulata, nervo solido lutescenti, summo apice evanido vel excurrente (folia) apiculata, dorso papillosa, cellulis basilaribus subellipticis, fusco-luteis, intermediis aggregatis abbreviato-line-

1) Etiam in larva alba dipterica vidi quodque segmentum supra fascia et segmentum anale fere totum iodo addito violacee tingi, quod hic obiter notandi venia detur.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Flora oder Allgemeine Botanische Zeitung](#)

Jahr/Year: 1865

Band/Volume: [48](#)

Autor(en)/Author(s): Nylander William

Artikel/Article: [De terminis lichenologicis perithecio et epithecio 577-580](#)